

Diplomitöö
392160

Wastus nõuetele

30. 9. 40 Põhja

AA

4956.

E. V.

TARTU ÜLIKOOLA
GIGUSTEADUSKOND

30 sept 1940

Nr 252

TARTU

VANDEKOHUS PRANTSUSE KRIMINAALKOHTUPIDAMISE

SEADUSTIKUS.

Stud. jur. Mihkel Tasur

matr. nr. 12898

diplomitöö.

Septembrikuul 1940 a.

Loetelu nr 20. x 40 juu.

Töö koostamisel kasutatud kirjandus ja lühendeid:

=====

ROUX = J.A. ROUX: Cours de Droit Criminel Francais

I. Protsessi mõist Tome II Paris 1927

II. Kriminaalprotsessi mõiste ja liigid

GARRAUD = R. et P. GARRAUD: Taite Theorique et Pratique
Dinstruction Criminelle et
de Procedure Penale.

A. Vandekohtu moodustamine. Tome V Paris 1928.

PrKKS = J. CRAMER: Les cinq codes.

RÄÄGO = R. RÄÄGO: Kriminaalprotsessi õpperaamat.

Code Penal par M. Henry Bourdeaux Paris 1938.

a) Vaimetus - insipacite

b) Incompatibiliteet - incompatibilite

c) Inaptituud - inaptitude

d) Loobumisvõimalused

II. Vandekohtu kollegiumi moodustamine

1. Nimestikkude koostamine departemangudes

2. Eelnimeetiku koostamine

3. Lõpulik nimeetiku koostamine sessioonivahetuspäeval

4. Lõplik loosimine istungi päeval.

B. Menetlus vandeS i s u k o r d.
=====

I. Menetlus kohtualuse ettekutsumisest vaielduste Sissejuhatus:

- a I. Protsessi mõiste
- II. Kriminaalprotsessi mõiste ja liigid
- III. Vandekohtu positsioon prantsuse kohtu süsteemis.
 - 1) Esimehe õigused.
 - a) Õigus osa võtta juurdluse toimingutest.

A. Vandekohtu moodustamine.

- c) Koosoleku juhutamise võim
- d I. Vandekohtunikuks valimise tingimused.
 - I tingimus
 - II "
 - III "liikmete õigused.
 - 3) IV vandekohtunikkude õigused.

- b. Sissejuhatavad toimingud a) Võimetus - incapacité
- c. Ülekuulamised b) Incompatibiliteet - incompatibilité
 - 1. Kohtualuse ülekuulamine
 - 2. Tunnistajate selgitamine c) Inaptituud - inaptitude
 - 3. Oskurite seletus d) Loobumisvõimalused

II. Vandekohtu kollegiumi moodustamine

- 1. Nimestikkude koostamine departemangu

II. Menetlus poolte vahelisest (vaielduste sulgemis-)

- 2. Eelnimestiku koostamine
- 3. Lõplik nimestiku koostamine sessiooninavamispäeval
- 4. Lõplik loosimine istungi päeval.

B. Menetlus vandekohtus.

I. Menetlus kohtualuse ettekutsumisest vaieluste (kohtuliku juurdluse) sulgemiseni.

a. Assiisi kohtu esimehe, kohtuliikmete ja vandekohtu liikmete õigused istungil.

1) Esimehe õigused.

a) Õigus osa võtta juurdluse toimingutest.

b) Politsei võim

c) Koosoleku juhatamise võim

d) Võim võtta tarvitusele kõik seaduslikud abinõud tõe avastamiseks.

2) Kohtu liikmete õigused.

3) Vandekohtunikkude õigused.

b. Sissejuhatavad toimingud istungil

c. Ülekuulamised

1. Kohtualuse ülekuulamine

2. Tunnistajate seletused

3. Oskurite seletused

4. Asitõendite esitamine

5. Poolte lõppheistlus (vaielused)

II. Menetlus poolte lõppheistlusest (vaieluste sulgemi-

sest) menetluse lõpuni.

a) Jury (vandekohtu) otsus

1. Küsimuste esitamine

2. Asjaarutamine ja vandekohtu verdikt

b) Assiisikohtu otsus.

Sissejuhatus

1. Protsessi mõiste.

Õigus korraldab ühiskonna eluallasid kõigis nende avaldustes. Elu avaldustes tekib aga subjektide vahel lugematult palju õiguslikke suhteid, mis loovad õigusi ja kohuseid, mille järgi üks pool saab enesele nõudeõigusi, teine pool on aga kohustatud sooritama teatavaid juriidilisi sammeid. Tekkinud õiguslikud suhted ei leia aga küllalt tihti rahulikku lahendust õiguslike suhete poolte eneste vabal tahtel, vaid õigus-suhete osanikke pooli tuleb sundida õigussuhetest tekkinud kohustuste täitmisele.

Kuigi kriminaalseadustik määrab kindlaks, milline tegevus või tegevusetus on kodanikele karistuse ähvardusel keelatud¹ siiski kodanikud sooritavad keelatud toi-

minguid ja jätavad kohuslikud toimingud sooritamata. Seega saab rikutud õiguslik kord, mis korra ja rahu huvides vajab endistamist. Eriti varalistes vahekordades, millised lahendatakse Tsiviilseadustiku ja Tsiviilprotsessi normide järgi, tekib palju juriidilisi suhteid inimeste vahel - ja juriidilistest suhetest, kas õigusest mitmel viisil arusaamise või sihiliku omakasu püüdlikkuse või mõnesugusel muul põhjusel - tekib vaielusi ja õiguslikke tülisid õigustatud - kohustatud poolte vahel. Tekkinud õiguslike tülide lahendajaiks on tänapäeva ühiskonnas riiklikud kohtud. Kohtute tegevus on korraldatud sellekohaste õiguslike normidega. Kohtute poolt antavaid akte tuleb vaadelda kui sekundaarseid üksiknorme, mis lahendavad kord juba eelnevalt (olgu- gi väljaspool kohtut) lahendamist leidnud üksikjuhte. Et kohtud teotsevad juriidiliste küsimustega ja et nende tegevus on jurisdiktsiooniline, võime kohtute tegevuses leida juriidilise suhte iseloomu, kus subjektidena esinevad ühelt poolt kohus, teiselt poolt pooled; selle juriidilise suhte objektiks tulevad lugeda need toimingud, mida subjektid on õigustatud nõudma; eelpool märgitud suhet nimetatakse protsessuaalõiguslikuks suhteks.

Kokkuvõttes võiks öelda, et protsessi all tuleb mõista protsessuaalõiguslikus suhtes esinevate subjektide vastastikkuseid õigusi - kohuseid, mille ülesandeks

on õigusliku tüli lahendamine. Protsessuaal suhte esialgseks tekkimiseks ja liikuma panemiseks on vajalik poolte esitise kohtule. Kohustus tüliküsimuse lahendamisel esinevad pooled aktiivsete elementidena, kohus aga passiivse elementidena ja kohtu ülesanne on vaid otsuse tegemine poolte vahel tekkinud õiguslikus tüliküsimuses. Sarnane protsess kannab üldiselt võistkondliku protsessi nime.

Vastandina sellele tuntakse uurlemise ehk inkvisitsiooni protsessi, kus kohus esineb aktiivse elementidena, algatades ja selgitades tüli all olevat õiguslikku suhet. Peale eelnimetatute tuntakse veel kolmandat protsessi liiki, mille menetlus on kujundatud kombineerituna võistkondliku ja inkvisitsiooni protsessi menetluse üksikute sätete liitmisega, ühendamisega; see on segaprotsess.

II. Kriminaalprotsessi mõiste ja liigid.

Kriminaalprotsess moodustab ühe liigi üldisest protsessist ja mahub seega täielikult eelpool antud protsessi üldmõiste alla.

Kriminaalprotsessi ja kriminaalõiguse vahel võime igas riigis leida tihedat sidet. Ilma kriminaalprotsessita jääks kriminaalseadus, juhul kui kodanik seadu-

ses ettenähtud keeldu tähele ei pane ja tuleks võtta rakendamisele seaduses ettenähtud sanktsioon, rakendamata².

Kriminaalprotsess on teatavas riigis süütegijate kriminaaljälitamist korraldavate normide kogum³.

Kriminaalprotsessi sihiks on tõe avastamine. See kriminaalprotsessi siht on säilinud alaliselt, olenemata kriminaalprotsessi erivormidest, mida see ajaloolises arengus on läbi teinud. Kriminaalprotsessi ajaloolist arengut jälgides leiame, et ka kriminaalprotsess on kord basseerunud võistkondlikule, kord uurlemise ehk inkvisitsiooni põhimõttele. Kuna mõlemate põhimõtete eraldi rakendamisel leiti need olevat puudulikud protsessi sihi - materjaalse tõe avastamise - saavutamiseks, siis uuemal ajal on mindud üle eelpool mainitud n.n. segaprotsessi rakendamisele.

Üksikute protsessi tüüpide iseloomustuseks märgime, et:

1) võistkondlikus protsessis, mis on ajalooliselt vanim protsessitüüp⁴, eeldati kahe poole vahel võistlust; ühe poole ära langedes pidi lõppema ka protsess.

2. Räägo, lhk. 15.

3. ibid

4. Räägo, lhk. 17.

Kohus oli täiesti passiivne poolte võistluse pealtvaataja⁵. Kohus vaid lõpetas poolte võistluse andes vastavalt tekkinud tüliküsimusele õiguse ühele või teisele poolele. Seejuures ei olnud kujunenud ametikohtuid ega eriteadlasi ametikohtunikke, vaid kohtumõistmist teostasid, kas rahvas või rahva esindajad⁶.

Asja arutamine toimus avalikult ja suuliselt, kusjuures kohtu otsuse põhendamist ei peetud vajalikuks⁷.

2) Inkvisitsiooni põhimõttele rajanev protsess, mis tõrjus välja võistkondliku protsessi, ei vaja algamiseks poole kaebust⁸. Süütegijate jälitamine ja süütegude kindlakstegemine toimub ametivõimude poolt ameti poolest, ex officio; kohtumõistmist ei teosta enam rahvas või rahva esindajad, ka ei ole pooltel kohtu valimise võimalust, sest kohtumõistmist teostab riigiametnik, ametikohtunik⁹. Menetlus inkvisitsiooni protsessis toimub kirjalikult ja salajaselt. Tõendite hankimisel kohtus ei olnud enam passiivne, vaid kohus ise toimetas tõendite hankimist. Tõendite hindamine ei toimunud seejuures aga mitte kohtunike enese sisetunde ja veende ko-

5. Räägo, lhk. 18.

6. ibid

7. ibid

8. Räägo, lhk. 19.

9. Räägo, lhk. 20.

haselt, vaid tõendid tulid hinnata vormilise tõendite teooria alusel, mis tõendi erikaalu määras kindlaks seadusega¹⁰. Olulisemaks ja vastuvaidlematuks tõendiks peeti kohtualuse süütunnustamist, mida isegi kohtualuselt saavutadagi püüti¹¹, ja milleks isegi piinamine oli lubatud.

Kuigi tunnustati ja tuleb nüüdki tunnustada, et inkvisitsiooniprotsess tehniliselt oli tunduvalt parem võistkondlikust, oli seegi siiski puudulik, peamiselt vormilise tõendite teooria rakendamise, salajase mentluse ja süütunnustuse saamiseks lubatud piinamise tõttu¹².

Et vältida mõlema eelpool nimetatud protsessi tüüpide vigu, areneski n.n. segaprotsess, mis loodi uurlemis ja võistkondliku protsessi ühendades¹³.

3) Segaprotsessis on protsessi tähtsamad osad, algmenetlus ja lõppmenetlus, rajatud erinevatele põhimõtetele: algmenetlus viiakse läbi uurlemise ehk inkvisitsiooni põhimõttel, lõppmenetluses prevaleerib aga võistkondlikkuse põhimõte; seejuures aga võistkondlikkuse põhi-

10. Räägo, lhk. 21

11. Räägo, lhk. 20

12. Räägo, lhk. 21

13. ibid Penal art. 1.

mõte esineb moderniseeritud kujul¹⁴. Kohtumõistmist teostavad siin kas ametkohtunikud üksinda või koos rahvaesindajatega, kusjuures kohtunikud ei ole seotud vormiliste tõendite teooriaga¹⁵.

III. Vandekohtu positsioon prantsuse kohtusüsteemis.

Riigi kohtusüsteemi all tuleb mõista teatava riigi kohtuehitust, s.o. kõikide kohtute loendit, nende pädevuse normimist ja nende vahel suhtlemise kindlaksmääramist¹⁶.

Kohtusüsteemi kuuluvate kriminaalkohtute liigituse aluseks võttes asjaallumuse, näeme, et vastavalt süütegude kolmikliigitusele-contravention (üleastumine), délit (kuritegu) ja crime (raske kuritegu)¹⁷, on ka 1808.a. kriminaalkohtupidamise seadustikuga loodud esimese astme kohtud kolme liigilised ja nimelt:

a) igas kantonis tribunale de simple police,

14. Räägo, lhk. 22.

15. Räägo, lhk. 23.

16. Räägo, lhk. 77.

17. Code Penal art. 1.

kellele alluvad ainult üleastumised (contraventions)¹⁸,

b) igas ringkonnas (arrondissement) tribunale de police correctionelle, kellele alluvad põhimõttelised kuriteod (délits)¹⁹,

c) igas departemangus Cour d'assises (assiisi kohus), kellele alluvad rasked kuriteod (crimes)²⁰.

1926.a. 3. sept. seadus tõi aga kohtuorganisatsiooni mõningaid muudatusi: asendati nimelt "tribunal d'arrondissement" "tribunal departemental'iga", mis jagunes mitmesse sektsiooni elanike arvu ja tiheduse järele, kuna arrondissement osutus liiga väikseks territoriaalseks ühikuks, erikohtu ülalpidamiseks²¹.

Cour D'assises moodustabki endast klassilise vandekohtu tüübi. Klassilise vandekohtu all mõistetakse koht, mis koosneb kahest elemendist, nimelt:

- 1. rahvaesindajate kolleegiumist, mis otsustab

18. Prkks art. 137.

19. Prkks art. 179.

20. Prkks art. 251.

21. Roux lhk. 71.

iseseisvalt süüküsimuse ja
 2. ametikohtunikku kolleegiumist, kelle üles-
 andeks vandekohtunikku verdiktist olenevalt juriidi-
 liste tagajärgede otsustamine²².
 Cour D'assises'i peamiste iseloomustavate joonte-
 na tuleks mainida:

1. ta on departemangu kohus; departemangu kohta
 on üks Cour D'assises²³,

2. Cour D'assises ei ole permanentne jurisdikt-
 siooniline organ, vaid peab oma istungeid (sessioone)
 intervallide kaupa²⁴.

Üldreeglina peetakse istungite sessioone iga kol-
 me kuu tagant.

Sessiooni kestus oleneb arutusele tulevate asjade
 hulgast; seejuures aga on tingimuseks, et assiisi sessioo-
 ni ei saa lõpetada enne kui kõik kriminaalasjad mis olid
 assiisi kohtule esitatud, on otsustatud²⁵;

On aga kujunenud kombeks siiski mitte pikemaid kui
 15 päevase kestusega sessioone pidada, et mitte liialt
 koormata vandekohtunikke.

22. Räägo, lhk. 400.

23. Roux, lhk. 82, 83

24. Roux, lhk. 84

25. Prkks, art. 260.

3. Cour d'assises on ajaline jurisdiktsiooniline organ; see tähendab, et sessiooni lõppemisega lõpevad ka assiisi kohtu funktsioonid. Järgmiseks sessiooniks määratakse juba uus kohtu koosseis: seega on meil tegemist sisuliselt uue kohtuga.

4. Assiisi kohtul on kohtumõistmise osas täielik jurisdiktsiooniline õigus. Ta võib põhimõtteliselt arutada nii üleastumisi (contraventions) kuritegusid (délits) kui ka raskeid kuritegusid (crimes), mida Cour d'assises'ile otsustamiseks antakse kohtu kätte andja kambri (la Chambre des mises en accusation) poolt²⁶. Nii kohtu kätte andja kamber kui ka Cour d'assises teotsevad mõlemad Cour d'appel'i juures. Tegelikult on ta aga kujunenud välja raskeid kuritegusid lahendavaks organiks. 1881.a. 29. juuli seadus on temast teinud veel ajakirjanduse alal esinevate kuritööde eest karistust määrava organi²⁷.

5. Cour d'assises on segakohus; ta koosneb ametikohtunikest (cour) ja vandekohtunikest (Jury).

Ametikohtunike ülesandeks on rakendada kriminaalõiguse eeskirjad faktidele, mille tõepärasuse otsustab vandekohus. "Cour" on õiguslik kohus²⁸.

26. Roux, lhk. 86

27. ibid

28. Roux, lhk. 86

ki ots Vandekohtu ülesandeks on otsustada süüdistusmaterjalide tõepärasuse üle, teha otsus kas süüdistatu on süüdi või mitte. Vandekohus (jury) on faktiline kohus (juge du fait)²⁹.

Ametkohus (cour) koosneb esimehest ja kahest assessorist - kohtu liikmest. Esimeheks on territoriaalselt vastava Cour d'appel'i (appellatsioonikohtu) liige, kes sellele kohale üldreegli järgi määratakse appellatsioonikohtu esimehe poolt. Kõrgem määramise õigus on aga kohtuministril, kes tegelikult seda õigust väga harva kasutab.

Määramine toimub üheks assiisi sessiooniks. Kohtu liikmeks - assessoriteks on samal alusel, nagu esimeeski, määratavad kas Cour d'appel'i liikmed või territoriaalselt vastava esimese astme tribunaali titulaar või täiendavad kohtu liikmed³⁰.

Peale selle, juhul kui on näha ette asjade keerukuse tõttu pikki vaieldusi, on Cour d'assisses'il enesel õigus end täiendada n.n. täiendavate assessoritega (assesseurs supplémentaires)³¹. Viimased võtavad osa kogu istungist, kuid neil ei ole õigust võtta osa ühest-

29. ibid

30. Roux, lhk. 87, 88, 89, 90

31. Roux, lhk. 92.

ki otsuse tegemisest, senikaua, kui kohal on kõik korralised kohtu liikmed. Korralise liikme lahkumisel astub tema asemele täiendav assessor³².

Cour d'assisses'i ametkohtunike kohta on maksvad kõik tavalised kohtunikkude inkompatibiliteedi reeglid, milliseid aga siinkohal ruumi puudusel jätame kirjeldamata, asudes vandekohtunikkude kolleegiumi (jury) moodustamise vaatlemisele.

A. Vandekohtu moodustamine.

I. Vandekohtunikuks valimise tingimused.

1872.a. 21. novembri seadus määrab kindlaks tingimused, millised vajalikud selleks, et täita vandekohtuniku ülesandeid. Need tingimused on vandekohtu instituu-
di loomisest saadik tihti muutunud poliitiliste sündmus-
te mõjutusel.

Seejuures märgime, et vandekohtunikuks olemisele või vandekohtuniku ülesannete täitmisele ei tule vaadata kui ainult lihtsale kodaniku kohuste, sotsiaalsete ülesannete täitmisele, vaid pigemini tuleb sellele vaadata

32. ibid. vandekohtu verdidit on tühine niipea, kui selgub, et vandekohtunike kolleegiumi hulgas leidus kas ükski välismaalane.

33 Rottx lk.95

34 Rottx lk.95 j.j.

kui ametiülesannete täitmisele, kui ametnikus (magistraadiks) olemisele ³³.

Iga kodanikku ei saa lugeda võimeliseks olla magistraadiks vandekohtuniku näol. Võimet olla vandekohtunikus ei saa anda igale kodanikule nii ühiskonna kui ka kohtualuse huvides. Vandekohtu moodustamisel tuleb silmas pidada, et oleks garanteeritud vandekohtuniku iseseisvus otsuse langetamisel, kui ka vandekohtuniku ausus. Iseseisvuse ja aususe tingimuste olemasolu ei ole siiski veel küllaldane selleks, et oleks kindlustatud kohtu erapooletus ning tarvilik kindlus. On vajalik, et vandekohtunikud tunneks nende rahvaklasside mentaliteeti, kelle hulgast on tulnud süütegijad, kohtualused.

Prantsuse õigus vastavalt eeltoodule tunneb neli peatingimust, milliste olemasoluta ei saa olla vandekohtunikuks ³⁴.

1. Vandekohtunikuks võib olla ainult prantsuse kodanik, olgu selleks saanud sündimise või naturalisatsioonil läbi.

Vandekohtu verdiat on tühine niipea, kui selgub, et vandekohtunike kolleegiumi hulgas leidus kas ükski välismaalane.

³³ Roux lk.95

³⁴ Roux lk.95 j.j.

2. On nõuetav, et vandekohtunik oleks vähemalt 30 aastat vana. Seejuures ei ole vajalik, et kohtunik oleks 30 aastane juba vandekohtunike nimestikku võtmise ajal, vaid oluline on, et ta seda oleks kohtus vaidluste algamise momendil.

3. Vandekohtunikul on tarvis omada poliitilisi eraõiguslikke ja perekondlikke õigusi, sest vandekohtunikuks olemine on auamet ja eelduseks korralikult kohuste täitmise juures on kodaniku täieline ausus.

4. Ei saa olla vandekohtunik isik, kelle juures võib konstateerida seaduse alusel sellekohast võimetust a) moraalsete omaduste tõttu (incapacité), b) kohtuniku ametiülesannete ühendamatuse (incompatibilité) või d) madala arenemisastme või teenistuskoha tõttu (inaptitude).

a) incapacité.

Incapacité eeldab seda, et isik oma moraalsete omaduste tõttu ei vasta tingimustele, mis nõutavad vandekohtunikult.

Incapacité (võimetus) võib olla alaline või ajutine.

Nii deklareerib seadus alaliselt võimetuks isikud, kes on karistatud raske kuriteo eest või kuriteo eest kan-

gistusega mitte alla kolme kuu, kes on karistatud rahatrahviga või ükskõik kui pika vangistusega mõnede eriti püsib kogu nende eelpoolmainitud olukordade kestvusel. nimetatud kuritegude eest nagu näiteks: vargus (vol), pettus (escroquerie), usalduse kuritarvitus (abus de confiance), süüteoed kommete vastu (attentat aux moeurs), hulkurlus (vagabondage), rehabiliteerimata maksujõuetus, sõjaväelaste karistus sunnitööga (travaux publics), ja lõpuks isikud, kelledele keelatud vandekohtunikuna kohuseid täita Code penal'i 42 artikli või avaliku joobnud oleku mahasurumise (la loi sur la répression de l'ivresse publique) seaduse 1.okt.1917.a. art.6 põhjal. keelatud

Ajutiselt võimetud täitma vandekohtuniku kohuseid ja nimelt viie aasta jooksul pärast karistuse täielikku ärakandmist on isikud, kes on karistatud vangistusega vähem kui kolm kuud ükskõik millise kuriteo eest, nende hulgas ka poliitiliste ja ajakirjanduslike kuritegude eest. Viimati nimetatute kohta on maksev eelpoolöeldu ka pikema kui kolme-kuulise vangistuse karistuse korral.

Samuti on ajutiselt võimetud täitma vandekohtuniku kohuseid isikud, kes on kohtu või arresterimise eeluurimise all, süüdistatud, kelle kohta on antud arresterimise käsk, kellel on keelatud kohtulikku (juridiciaire) nõu anda ning need kes on eraldatud vaimuhaiglatesse davat laadi eeskiri, võtada ei saa tõlgenäda laiendavalt.

30. juuni 1838. a. seaduse alusel. Nende isikute võimetus püsib kogu nende eelpoolmainitud olukordade kestvusel.

vandekohtuniku kohuste täitmisega, ei too ka enesega kaasa

b) Incompatibilité . Samuti kaob incompatibili Incompatibiliteedi puhul esineb olukord, kus isiku seniste ülesannete ühendamine ühel ajal vandekohtuniku ülesannetega ei ole võimalik ilma, et see oleks seotud isiku au vähendamisega.

(incompatibilité) Incompatibiliteedi korral võib märkida, kord selle absoluutsust, kord relatiivsust, s.o. mõnel juhul on isikul vandekohtuniku ülesannete täitmine keelatud täielikult, teisel juhul aga ainult osaliselt.

Nii 21. sept. 1872. a. seadus keelab vandekohtuniku kohuste täitmist rahvasaadikuile, ministreile, Riiginõukogu ja Cour de comptes'i liikmeile, riigi alamsekretäridele või ministeeriumi peasekretäridele, prefektidele, allprefektidele, prefektuuri peasekretäridele, prefektuuri nõunikele, kaubandus ja erakohtute (tribunaux civil ou de commerce) liikmetele, avalike ministeeriumi ametnikele,

c) Inaptitude. Inaptitudeni puhul esineb olukord, milles ilma sõjaväe teenistuses seisvatele maa- ja mereväelastele ja et oleks tegeenist isiku au vähennemise, oletatakse teadmõningatele tolliametnikele.

Kuna incompatibiliteet on põhimõtteliselt kitsendavat laadi eeskiri, mida ei saa tõlgendada laiendavalt,

siis selle tõttu kõik need avalikud funktsioonid, mis ei ole seaduses otseselt nimetatud kui mitteühendatavad vandekohtuniku kohuste täitmisega, ei too ka enesega kaasava vandekohtunikuks olemise keeldu. Samuti kaob incompatibiliteet, juhul kui kohtuistungid avamise momendil avalik funktsionäär ei tegutse enam vandekohtunikuks olemist keelaval ametkohal. Peale eelnimetatud absoluutse (generaalse) (incompatibilité générale) inkompatibiliteedi tunneb prantsuse õigus veel relatiivse ehk osalise inkompatibiliteedi (incompatibilité relative on partielle) juhte.

Nii ei tohi ükski isik olla vandekohtunikuks samas asjas, milles tema on varem esinenud kohtuliku politsei ametnikuna, tunnistajana, tõlgina, oskurina või tsiviil asjas poolena.

Samuti ei tohi ükski isik olla vandekohtunikuks teistkordselt asjas, mis ühelt sessioonilt on antud otsustamiseks teisele.

c) Inaptitude.

Inaptituudi puhul esineb olukord, milles ilma et oleks tegemist isiku au vähenemisega, oletatakse teatava isiku kohta, et tema poolt ei ole garanteeritud

vandekohtuniku kohuste korralik täitmine.

Nii loeb seadus kõlbmatuks vandekohtuniku kohuste täitmiseks palgalisi majateenijaid ja isikuid, kes ei oska lugeda ega kirjutada prantsuse keeles; esimesi loetakse kõlbmatuks seetõttu, et nende eluviisi juures ei saavat neil olla vandekohtunikule vajalikku iseloomu iseseisvust, teisi aga seetõttu, et nemad ei ole võimelised tutvuma kohutu asjas esineva kirjaliku materjaliga, ega ole ka võimelised redigeerima hääletuse bulletääni (le bulletin de vote), mis peab olema salajane.

d) Lõpuks tulks mainida, et seadus lubab loobuda vandekohtuniku ametist vastuvõtmast seitsekümneaastastel ja vanematel, kuna pikad kohtu istungid võivad osutada neile nende kõrge vanaduse tõttu puht füüsiliselt liiga koormavaks. Edasi on lubatud loobuda päevatöelistel, kes peavad end toitma oma igapäevase tööga ning neil isikuil, kes on juba täitnud vandekohtuniku ülesandeid jooksva ja sellele eelneval aastal.

Loobumise õigused on puht fakultatiivsed ning nende õiguste rakendamine oleneb ainult neid õigusi omavate isikute enese tahtest.

ega üle 600 kandidaadi.

Lõos II n. Vandekohtu kolleegiumi moodustamine.

temangu kantonites, kus komisjon koosneb esimese-rahukohunik, liikmed rahukohuniku abid ja kommuunide magistrid, kusjuures vandekohtu koosseis peab muutuma iga järgseab kokku esialgse nimestiku. Selles nimestikus nimede mise kohtuasja arutamiseks. Vandekohtu 12 liiket ei ole arv on kahekordne, võrreldes suhteliselt kantonite alanikkumitte valitud, vaid need on määratud loosimise teel järgde arvu, kogu departemangu alanike arvuga (s.o. iga 500 miste operatsioonide läbi ³⁵ : elaniku kohta kaks kandidaati).

1. Igas departemangus moodustatakse loosimise teel Edasi arrondissement'i (ringkonna) komisjon, koos igal aastal kaks nimekirja neist kodanikest, kes vastav seigus : esimese tsiviiltribunaali esimese, liikmed rahuseaduses vandekohtunikku kohta püstitatud nõuetele : kohtunikud ja ringkonna nõunikud, vähendab kantonite nime- esimesse nimestikku märgitakse n.n. titulaar vandekohtuni- kirjad, departemangu elanike ja lubatud kandidaatide arvu kud (jurés titulaires), teises n.n. täiendavad vandekohtuni- aluseks võttes, ja esitab lõpuliku kandidaatide nimekirja kud (jurés suppléants).

Cour d'appel'i esimesele esimehele nendes departemangudes, Esimeses nimestikus võivad olla ainult antud kus Cour d'appel'i asukoht on, ja teistes departemangudes departemangus elutsevad kodanikud, kes vastavad seaduses esimese instantsi tribunaali esimehele. Viimased seavad ettenähtud kapsiteedi, kompatibiliteedi ja aptituudi kokku iga aastase kandidaatide nimestiku, asetades nimed nõuetele. Tingimust antud departemangus elamise kohta alfabeetiliselt järjekorda, peetakse seejuures võrdseks prantsuse kodakondsuse oama- Peale espool kirjeldatud üldise titulaar vande- mise tingimusega. Nimestik moodustatakse loosimise teel, kohtunike nimestiku moodustatakse samuti iga aasta eriline nii et iga 500 departemangu elaniku kohta oleks üks van- täiendavate vandekohtunike (jurés suppléants) nimes ^{alla} dekohtu kandidaat, kusjuures nimestikus ei või olla 400 Selles nimestikus esinevad isikud, kes võetakse nende van-

d 35 Roux lk. 99 j.j. et, kes elutsevad linnas, kus peetakse

vandekohtu istungeid. See nimestik sisaldab 300 nime ega üle 600 kandidaadi.

Lõosimine toimub esimeses järjekorras antud departemangu kantonites, kus komisjon koosseisus: esimees-rahukohtunik, liikmed rahukohtuniku abid ja kommuunide maire'id, seab kokku esialgse nimestiku. Selles nimestikus nimede arv on kahekordne, võrreldes suhteliselt kantonite elanikkude arvu, kogu departemangu elanike arvuga (s.o. iga 500 elaniku kohta kaks kandidaati).

Edasi arrondissement'i (ringkonna) komisjon, koosseisus: esimees tsiviiltribunaali esimees, liikmed rahukohtunikud ja ringkonna nõunikud, vähendab kantonite nimekirjad, departemangu elanike ja lubatud kandidaatide arvu aluseks võttes, ja esitab lõpuliku kandidaatide nimekirja Cour d'appel'i esimesele esimehele nendes departemangudes, kus Cour d'appel'i asukoht on, ja teistes departemangudes esimese instantsi tribunaali esimehele. Viimased seavad kokku iga aastase kandidaatide nimestiku, asetades nimed alfabeetilisse järjekorda.

Peale eelpool kirjeldatud üldise titulaar vandekohtunike nimestiku moodustatakse samuti iga aasta eriline täiendavate vandekohtunike (jurés suppléants) nimestik. Selle nimestikus esinevad isikud, kes võetakse nende vandekohtunikkude hulgast, kes elutsevad linnas, kus peetakse

vandekohtu istungeid. See nimestik sisaldab 300 nime Pariisi jaoks ja 50 teistes departemangudes. Nimestik koostatakse selle ringkonna (arrondissement) komisjoni poolt, kus astub kokku Cour d' assises³⁶.

2. Kümme päeva enne assiisi kohtu sessiooni avamist Cour d' appel'i esimene esimees (või tribunal'i esimees- v.eel.punkt) võtab avalikul kohtuistungil loosimise teel välja vandekohtunikkude kandidaatide üldnimekirjast 36 titulaar vandekohtuniku, kes moodustavad enesest sessiooni vandekohtunikkude nimestiku. Peale selle võtab ta samal viisil loosimise teel välja ^{viis} nimekirjast (täiendavate vandekohtunike nimekirjast) 4 täiendavat vandekohtuniku.

Istung, millel toimetatakse eeltähendatud loosimist, peab olema avalik; vastasel korral loetakse teostatud loosimine tühiseks. Samuti peavad toimuma kahe vandekohtunike liigi seast loosimised täiesti eraldi.

Kui loosimisel väljavõetud neljakümne isiku hulgas peaks leiduma neid, kes arvates nimekirja koostamisest on surnud või muutunud vandekohtuniku kohale mittevastuvõetavaks või sobivaks, siis Cour d'appel täiendaval loosimisel, samuti avalikul istungil, asendab välja-

langenud uute nimedega ³⁷.

3. Sessiooni avamise päeval ja ettenähtud kellaajaks titulaar ja täiendavad vandekohtunikud kogunevad assiisi kohtu istungite ruumi. Mitteilmunuid karistatakse Cour d' assises'i poolt rahatrahviga. Kolmekordne põhjendamatu ilmumine toob enesega kaasa õiguse kaotuse olla edaspidi vandekohtunikus ³⁸. Puudujad peavad esitama puudumiste põhjusteks tõendused, milliste tõhususe üle otsustab Cour d' assises, ühtlasi otsustades, kas tuleb vandekohtu tegevusest osavõtta takistatud isikud kustutada vandekohtunike nimestikust terveks sessioniks või ainult mõnedeks istungitsks ³⁹. Ka viimati nimetatud otsused tulevad teha avalikul istungil ⁴⁰.

Juhul kui kohale tulnud titulaar vandekohtunike arv väheneb puudumiste või teiste põhjuste tõttu alla 30-ne siis Cour täiendab vandekohtunike koosseisu täiendavate vandekohtunike hulgast, kusjuures vandekohtunike üldarv pärast täiendamist ei või olla üle 30-ne. ⁴¹

37 ibid

38 Prkks art. 396

39 Prkks art. 397, 398

40 Roux lk. 102

41 Roux lk. 103

Samal viisil lõpulikult fikseeritud sessiooni vandekohtunikku nimestik tehakse teatavaks igale kohtualusele. On siiski vaieldav küsimus, kas on küllaldane, kui kohtualusele tehakse teatavaks enne lõpulikku vandekohtunimestiku koostamist 36 titulaar vandekohtuniku ja 4 täiendava vandekohtuniku nimed, kelle hulgast ju lõplik vandekohtunimestik koostamisele tuleb⁴².

4. Kohtuistungil päeval eraldi igaks kohtu asjaks enne istungi avamist kutsutakse kohale vandekohtunikud, kontrollitakse nende kohalolekut, ja kõigi vandekohtunikku, kohtualuse ja tema kaitsja ning süüdistaja juuresolekul, samuti kohtu terve koosseisu kohalolemisel, pannakse vähemalt 30 vandekohtuniku nimed urni ning Cour'i esimees võtab urnist üksikult nimesid välja, valjusti hüüdes väljavõetud nime. Kohtualusel ja tema kaitsjal esimeses järjekorras ning teises järjekorras prokuröri on õigus nõuda v väljavõetud nimede kustutamist selle asja arutamiseks vajaliku vandekohtu kolleegiumi hulgast, kusjuures kustutamise nõudmine ei vaja põhjendamist. On küllaldane, kui nõudja

42 Roux lk.103 märk.36
 et mõni titulaar kohtunikust on mõnesugustel põhjustel

43 Prkks art. 39, Roux lk.104, 104⁵
 44. Roux lk.106, Prkks art. 99

ütleb: ma lükkan ~~te~~ tagasi (Je le *ré*cuse) ⁴³. Niipea aga, kui urni on jäänud veel vaid niipalju vandekohtunike nimesid, kuipalju on neid tarvis 12 liikmelise jury moodustamiseks, siis ei ole enam ei kohtualusel ega ka süüdistajal rekusatsiooni õigust.

Vandekohus teatava asja arutamiseks loetakse formeerunaks niipea, kui urnist on võetud välja ja jäetud tagasilükkamata 12 vandekohtunikku.

Vandekohtu esimeheks loetakse vandekohtunik, kelle nime urnist väljavõetuna on esimesena jäänud tagasi lükkamata; seda esimeest võib aga jury asendada teisega, valides uue esimehe jury häälteenamusega, valitava vandekohtuniku nõusolekul.

Juhul kui mõni kriminaalasi assisikohtu arvates võib oma keerukuse tõttu põhjustada pikki vaielusi, võib e assisikohus täiendada 12 liikmelise vandekohtu koosseisu ühe või mitme, liisu teel juurdevõetud, täiendava vandekohtunikuga ⁴⁴.

Täiendavad vandekohtunikud asendavad titulaar vandekohtunikke ka siis, kui juba istungi kestel ilmneb, et mõni titulaar kohtunikest on mõnesugustel põhjustel

43 Prkks art. 39, Roux lk. 104, 104⁵
44. Roux lk. 106, Prkks art. 99⁴

takistatud istungist osa võtmast.

Asendamine sünnib loosimise järjekorras⁴⁵.

Täiendavad vandekohtunikud omavad titulaar kohtunikke asendades samu õigusi ja kohuseid, mis on seotud titulaarvandekohtu ametiga, kuid nemad ei võta osa jury otsuse (veididiksi) tegemisest enne, kui ei ole ilmnenu takistusi hääletuses. Neil on õigus tulla jury koosoleku ruumi vaid siis, kui neid on kutsutud⁴⁶.

I Menetlus kohtualuse ettekutsumisest vaidluste sulgemiseni.

a) Assisikohtu esimehe (président des assises), kohtu liikmete (Cour) ja vandekohtunike (jurés) õigused istungil.

1) assisi kohtu esimehele, kelle kohtunikumeti ülesannetele on lisandatud veel vandekohtunike kolleegiumi juhataja osa, sendis annab neli erivõimu⁴⁷:

1. assisi kohtu esimehel on õigus enne istungit võtta osa kõigest juurdluste toimingust, millised tema loeb tarvilikuks asja selgitamiseks,

45 Roux lk.106

46 Roux lk.107

47 Roux lk.377 j.j.

arutamist, tema käsutusse on antud väeüksus,

B. Menetlus vandekohtus.

3. tema kohuseks on juhataja isiklikult vandekohtu

Assiisi kohtu menetlus jaguneb kahe ossa: 1. an-

1. ettevalmistav tegevus enne istungit ning 2. istungi otsus (audience), mille ülesandeks on kohtualuse ülekohtumõistmine. Et esimene osa ei puuduta otseselt vandekohtunike kolleegiumi tegevust, siis jätame selle vaatlemata.

I Menetlus kohtualuse ettekutsu-

misest vaidluste sulgemiseni.

a) Assisikohtu esimehe (président des assises), kohtu liikmete (Cour) ja vandekohtunike (jurés) õigused istungil.)-kohtu- ja -õiguse fakultatiivne, s.o. täiesti

1) assisi kohtu esimehele, kelle kohtunikuameti ülesannetele on lisandatud veel vandekohtunike kolleegiumi juhataja osa, seadus annab neli erivõimu⁴⁷:

1. assisikohtu esimehel on õigus enne istungit võtta osa kõigest juurdluste toimingust, millelised tema loeb tarvilikuks asja selgitamisel,

2. temal on istingul politseiline võim. sooritada

Ta peab korda istungil, võib lasta istungi

ruumist eemaldada isikuid, kes segavad asja

47 Roux lk. 377 j.j.

arutamist, tema käsutusse on antud väetikus, et tagada kohtu julgeolekut.

3. tema kohuseks on juhataja isiklikult vandekohtunike vandekohtunike ülesannete täitmisel, anda sõna järjekorras, vältida asjatuid vaidlusi, kusjuures tema peab aga olema äärmiselt erapooletu kõigis oma toiminguis.

4. temal on võim võtta tarvitusele kõik abinõud töö avastamiseks.

Kuid see võim on :

- a) puhtisiklik; esimees ei saa seda kellelegi delegeerida.
- b) -kestev-ja-olema fakultatiivne, s.o. täiesti olenev esimehe enese heaksarvamisest.
- c) kestev ja olemas ainult istungi ajal
- d) ~~sisaldav seneses~~ õieti vaid assisikohtu ees alustatud protsessi tõendite arenemise käiku korraldava
- e) esimehe poolt tarvitata ainult siis, kui harilikud menetlused eeskirjad lubavad sooritada tema poolt kavandatavaid ~~teeme~~ toiminguid.
- f) rakendatav vaid siis, kui esimees enne oma

võimu kasutamist informeerib sellest jury'd, et viimane võiks hõlpsamalt võtta kriteeriumi

täiendavate vandekohunike kohta. Et seda osa
 g) kasutata tingimusel, et esimees austab
 seejuures vastuvaidlemise põhimõtet (principe de contra-
 diction) s.o. peab austama kaitse vabadust; esimees ei
 tohi teha oma võimu varjul midagi sarnast, mis on otse-
 selt keelatud seaduse poolt, näiteks esimees ei või lasta
 üle kuulata tunnistajat, kui see on keelatud; ta ei või
 lubada tunnistaja⁵⁰ suhelda omavahel kohtualuse kaitsjaga
 jne.⁴⁸ Vandekohunikele on aga siiski antud õigus

paluda selgitust neile vajalikuna olevate asjaolude kohta,
 pöördudes selleks kohtu esimehe poole.⁵¹

2. Kohtu liikmete (cour'i) õigused kohtu-

istungil. Samuti on neil õigus
 Cour d' assises tervikuna omab üldise ülekuula-
 mise ja jurisdiktsiooni võimu veel suuremal määral kui koh-
 tu esimees.⁴⁹ Nii korraldab Cour tervikuna, mitte aga esi-
 mees, täiendavate vandekohunike juurdekutsumist, mõnede
 tunnistajate ülekuulamist, arutatava asja teisele sessioo-
 nile otsustada andmist, jury tagasi saatmist otsustamise
 juumi jne.⁵²

3. Vandekohunike õigused kohtuistungil.

Tuleb märkida, et kohtus poolte vaidluste ajal

⁴⁸ Roux lk. 377-383

⁴⁹ Roux lk. 383

täidab jury vaid passiivse pealtkuulaja osa. Et seda osa
 ette valmistada istungit.
 lojaalselt täita, ei pea jury liikmed mitte ainult tähele-
 panelikult kõike jälgima, vaid peavad ise hoidma kõigi
 kõrvaliste isikutega kokkupuutumast kuni otsuse tegemise-
 ni.

Samuti ei tohi jury liikmed enne otsuse tege-
 mist avaldada kellelegi oma arvamust arutusel oleva kuriteo
 kohta 50.

Vandekohtunikele on aga siiski antud õigus
 paluda selgitust neile vajalikuna olevate asjaolude kohta,
 pöördudes selleks kohtu esimehe poole 51.

Samuti en neil õigus teha endale märkmeid kõi-
 gist, mis neile tundub tähtsana protsessi käigus 52.

Lõpuks tuleks mainida, et vaatamata ametiriie-
 tuse puudumisele, on vandekohtunikel õigus olla istungi
 saalis peakatteis 53.

b) Sissejuhatavad toimingud istungi
 menetluses.

Nende toimingute mõte on organiseerida ning

54 Prkks art. 310

55 Prkks art. 311

51 Prkks art. 319 lõik 4

52 Prkks art. 328

53 Roux lk. 385

4. Pärast süüdistusakti ettelugemist kohtuesimees ette valmistada istungit.

1. Kohtualune ilmub vahtide saatel vabalt, s.o. kinnikõitmatult ⁵⁴. Temaga koos tuleb tema kaitsja.

Kohtu esimees kohtualuse isiku kindlakstegemiseks küsib tema nime ja eesnime, vanadust, elukutset, tema elu- ja sünnikohta.

Peale selle esimees annab nõu kaitsjale olla oma sõnavõttudes mõõdukas kohustades austama seadust ⁵⁵.

2. Järgneb kohtuesimehe poolt vandekohtunike vannutamine. Vandeandmisel vandekohtunikud on püsti, paljastatud päi.

Vande teksti loeb esimees ette, ja vandetõotuse annavad vandekohtunikud üksikult, kätt ülesse tõstes ⁵⁶.

Vande andmine on kohuslik ⁵⁷.

3. Otsekohe peale vandekohtunike vannutamist esimees palub kohtualust tähelepanelikult kuulata. Selle järgi kohtu sekretär loeb valjult ette kohtu kätte andja kambi poolt tehtud kohtu kätte andmise määruse ja süüdistusakti ⁵⁸.

Kohtualuse ülekuulamine ei ole PrKs-is leidnud

54 Prkks art.310

55 Prkks art.311

56. Prkks art.312

57 Roux lk. 387

58 RePrkks art.313 Prkks, art.314

60. Prkks art.315

61. Roux lk.390

62. Roux lk.391

4. Pärast süüdistusakti ettelugemist kohtuesimees määrab tahtavat viid tunnistajate loetelu ja ekspertide loetelu. Kohtualusele lühidalt meeldi süüdistusakti sisu ja ütleb temale, milles teda süüdistatakse ⁵⁹.

5. Järgmiseks loeb sekretär ette tunnistajate nimed, kes on tunnistajatena esitatud süüdistaja, kohtualuse ja tsiviilnõudja poolt, kui see protsessis esineb ⁶⁰.

6. Kohtu esimees järgnevalt käsib tunnistajaid, kes on vastanud nimede ettelugemisel, et nad on kohal, lahkuda istongi saalist ja minna erilisesse tunnistajate ruumi, kust nad ei või lahkuda muidu kui ainult tunnistamiseks ⁶¹.

c) Ülekuulamised (examen du fond)

(Kohtulik juurdlus)

Sissejuhatavad toimingud lõppenud, algab ülekuulamine (kohtuliku juurdluse) osa ⁶².

1. Kohtualuse ülekuulamine

(Interrogatoire de l'accusé)

Kohtualuse ülekuulamine ei ole PrKKS-is leidnud täpsat sättimist. Nad annavad oma seletusi suuliselt, kuid

Arvatud välja kohtualuse süütunnustus, ei omistata aga kohtualuse poolt ülekuulamisel antud seletustele

⁵⁹. Roux lk. 388, Prkks, art. 314

⁶⁰. Prkks art. 315

⁶¹. Roux lk. 390

⁶². Roux lk. 391

ning tunnistajate seletuste andmine peab toimuma spon-
määravat tähtsust, vaid peamise kaalu omavad tunnistajate
ja ekspertide seletused ning asitõendid ⁶³.

2. Tunnistajate seletused (öeldised)

Vaatamata tunnistajate seletuste vaieldavusele,
omistatakse prantsuse õiguses neile siiski kõige suuremat
tähelepanu ⁶⁴.

Tunnistajate öeldiste kohta annab Prkks järgmised
eeskirjad: ⁶⁵

1. Üldreeglina on iga isik, kes midagi teab arutu -
sel olevast asjast, kohtus kohustatud asja kohta
käivaid seletusi andma.

Erandina on lubatud keelduda seletuste andmisest
kohtualuse lähematel sugulastel abikaasal, koh-
tualuse ülesandjal (dénonciateur), kellele sea-
duse alusel kohtualuse ülesandmise eest on maks-
tud tasuraha, vaimulikel pihisaladustes jne;
ka on võimalik eemaldada seletuste andmisest as-
jaosalistele lähedal seisvaid isikuid;

2. tunnistajad kuulatakse üle peaprokuröri (Pro-
cureur général) poolt määratud korras;

3. tunnistajad annavad oma seletusi suuliselt, kuid
võivad aidada end ka üleskirjutatud märkmetega,
eriti siis, kui asi puutub arvudesse ja mõne-
desse muudesse täpsustesse;

4. tunnistajad peab kuulatama üle lahus ~~ne~~ üksteisest

63 ibid

64 Roux lk. 392-397

65 Prkks art. 317

ning tunnistajate seletuste andmine peab toimuma spontaanselt. Enne tunnistuse andmist tunnistaja peab andma vande, kõnelda kartuse ja vihavaenuta täielikku tõtt ja ainult tõtt ⁶⁶.

Seejuures leidub aga ka taralisi erandeid, mil tunnistajaid võib kuulata üle vandeta.

5. Tunnistajat seletuse andmisel ei tohi segada ega katkestada. Küll võib teda paluda jääda oma öeldise andmisel asja piiresse.

6. peale iga tunnistaja seletust esimees on kohustatud küsima, kas kohal olev kohtualune on see isik, kelle kohta tunnistaja seletus käib. Kohtualune ja tema kaitsja võivad küsitleda tunnistajat paludes selleks esimehelt luba ning neil on õigus öelda tunnistaja enda või tema seletuse vastu kõike, mis võib olla kasulik kohtualusele.

7. Kohtu esimees peab laskma sekretärile teha märkmeid kõigi muutuste ja variatsioonide kohta, mis erinevad tunnistaja seletuse ja tema endiste deklaratsioonide vahel

8. Iga tunnistaja peale seletuse andmist jääb istungi ruumi, juhul kui esimees ei korralda seda teisiti, kužni vaieluste sulgemiseni.

9. Iga tunnistajat võib veel kord uuesti üle kuulata, kas eraldi või seades teda vastamisi mõne teise tunnistajaga ⁶⁷.

⁶⁶ Prkks art.317

⁶⁷ Roux lk.397

⁶⁸ Roux lk.397 j.j.

3. Oskurite seletused ⁶⁸.

Assiisi kohtu menetluses oskurid ei erine teistest tunnistajatest ning selle tõttu on nad kohustatud täpselt samuti nagu tunnistajad andma vannet, välja arvatud juhul kui nad peavad andma veel eri vande uue ülesande saamisel toimetada istungi ajal veel üks uus ekspertiiis. Oskurid võivad anda kohtule oma kogemuste ja teadmiste tõttu väga väärtuslikke seletusi, kuid vaatamata sellele, ei või need seletused olla kuidagi kohtunikele ja jury'le siduvad.

4. Asitõendite esitamine ja kaalumine (Représentation des pièces à conviction).

Lõpuks esimees laseb esitada kohtualusele kõik esemed, mis puutuvad kuriteosse ning võivad saada tõenditeks.

Tema peab küsima kohtualuselt kõik esemed, kas tema isiklikult tunneb neid asju ning võib esitada vaatlemiseks neid ka tunnistajatele ja vandekohtunikele.

5. Vaidlused (Les débats).

(De la clôture des débats à la fin de

Peale tunnistajate ja oskurite seltusi ja asitõendite esitamist algavad vaielused süütõendite üle, või debaadid (débat) ⁶⁹.

Esimesena saavad sõna järjekorras tsiviilnõudja ja siis süüdistaja, kes toetavad süüdistust. Kohtualusel või tema kaitsjal on lubatud sellele vastata. Sellele on lubatud tsiviilnõudja ja süüdistaja repliik (replique). Tuleb silmas pidada, et kohtualune või kaitsja peavad saama sõna ~~vv~~ viimaseks, kusjuures see viimane nõue on eriti riguroosne.

Kõned lõppenud, esimees deklareerib et vaielused on lõppenud (clôture des débats) ⁷⁰.

19. juuni 1881. a. seadus keelab esimehele resümee- ja kaitsja ja süüdistaja sõnavõtte ⁷¹.

Kuid temal on õigus tuletada meelde vandekohtunikele ülesandeid, mis neil tuleb täita.

69 Prkks art. 335

70 Prkks art 535

71 Roux lk. 399

72 Roux lk. 400

73 Roux lk. 400 j. j.

II Vaieluste sulgemisest menetluse lõpuni.

(De la clôture des débats à la fin de la procédure).

See menetluse osa jaguneb omakorda kahte ossa, esimene neist puudutab vandekohtunike kolleegiumi verdikti, teine aga otsust mida Cour d' assises peab tegema verdikti alusel. "See jaotus on tingitud sellest, et seadus tehes vahet fakti ja õiguse vahel, teeb jury'le ülesandeks teha kindlaks, kas on tegemist kuriteoga või mitte ja otsustada süükiisimus, kuna cour'ile aga kriminaalseaduse rakendamise vastavalt jury verdiktile ⁷².

a) Jury otsus ⁷³

1.) Küsimuste asetamine.

Olles tuletanud jury'le meelde tema ~~kohuseid~~ otsuse tegemisel, esimees esitab neile küsimused, milliseid nad peavad lahendama.

a) Need küsimused peavad sisaldama materjali, nii sündistusaktist, kui ka muutustes seisukohtades, mida on toonud endaga kaasa istung.

b) küsimustes peavad olema selgelt ära tähend-

72 Roux lk.400

73 Roux lk.400 j.j.

datud kohtualuse isik, küsimused tema süü kohta, temale süüks pandud kuriteo elementide spetsifikatsioon

c) Küsimused peavad olema faktilist, aga mitte juriidilist laadi, väljendatud igapäevases selgelt arusaadavas keeles.

d) Küsimused peavad olema esitatud lihtsas vormis, nii et oleks võimalik vastata ei või ja, kusjuures selle läbiviimiseks peab küsimused jagama alaküsimustesse.

Keelatud on kombineeritud kompleks-küsimused (questions complexes), samuti kumulatiivsed ja alternatiivsed küsimused.

e) üldreeglina küsimuste esitajaks on esimees.

f) Küsimused esitatakse kirjalikult, allakirjutatult esimehe poolt ning loetud avalikult ette jury'le asjaosaliste isikute juuresolekul. See nõue on absoluutne.

Küsimused ette loetud, hoiatab esimees jury'd, et kui leitakse olevat süüaluse

kasuks ~~kõne~~vat pehmendavat asjaolu, siis tuleb see tingimata märkida verdikti. Eda-

d) Jury otsus tehakse hääletamise teel, kus-
si hoiatab esimees jury'd, et iga hääletus peab tehtama
salajaselt.

Siis annab esimees kohtualuse juuresolekul kirja-
likud küsimused vandekohtu kolleegiumi esimehele. Sellele
lisab ta veel juurde süüdistusakti, ~~protokoeli~~ ja kõik menet-
luse osad, välja arvatud tunnistajate protokollitud seletu-
sed.

Peale kõigi nende formaalsuste täitmist laseb
esimees viia kohtualuse ära istungisaalist, vandekohtunikud
aga lähevad oma ruumi asja arutamiseks.

2. Asja arutamine ja vandekohtu verdikt.

a) Jury ei või enne väljuda oma ruumist, kui tema
on langetanud ja formeerinud verdikti,

b) Vandekohtunikud arutavad enne esimese tähtsuse-
ga fakti üle (Fait principal) ja siis eraldi iga muu asja-
olu üle. Nad ei või muuta neile esitatud küsimusi. Enne aru-
tamisele asumist vandekohtu esimees loeb ette instruksiooni
vandekohtu kohuste kohta, ühiskonna ja kohtu-
aluse vastu.

c) Arutamine lõppenud, jury esimees loeb ette
järjekorras kõik küsimused ning paneb need kinnisele hääle-
tamisele.

d) Jüry otsus tehakse häälte enamusega, kusjuures häälte pooldumisel loetakse otsus langetatuks süüdistatu kasuks. tema kohta kriminaalseadused, samuti teeb

e) Pärast hääletamist tulevad vandekohtunikud istungiruumi tagasi ning assiisikohtu esimehe küsimusele otsuse kohta tõuseb jüry esimees püsti ning teiste vandekohtunike juuresolekul käsi südamele valju häälega ette jüry vastused nendele esitatud küsimustele. See nõue on absoluutne. Kohtualune ei või edasikaebuses vaidelda fak-

f) Jüry esimehe poolt allakirjutatud deklaratsioon antakse teiste vandekohtunike juuresolekul assiisikohtu esimehele üle. Peale selle peab ~~ta~~ veel olema allakirjutatud assiisikohtu esimehe ja kohtu sekretäri poolt.

Otsus muutub lõpulikuks peale selle, kui ta loetakse ette sekretäri poolt kohtu-alusele.

mille piirata. Otsus muutub lõpulikuks peale selle, kui ta loetakse ette sekretäri poolt kohtu-alusele.

b) Assiisikohtu otsus ⁷⁴.

1. Assiisikohtu esimees laseb ~~tua~~ sisse kohtualuse ning selle juuresolekul loeb sekretär ette jüry deklaratsiooni. See nõue on absoluutne. otsus tehtud. Peale

2. Kui kohtualune tunnistati jüry poolt süütuks, siis kuulutab esimees kohe tema vabanemisest süüdistuse alt ja teeb korralduse lasta teda viibimata vabaks.

3. Kui kohtualune aga vastupidi tunnistati jury poolt süüdi, siis teeb prokurör assisikohtule ettepaneku, rakendada tema kohta kriminaalseadused, samuti teeb esitise ka tsiviilnõudja vastavate seaduste rakendamiseks. Ka see prokuröri kohustus teha ~~otsus~~ on obligatoorne.

Peale selle esimees küsib kohtualuselt, kas ta on midagi öelda oma kaitseks, millise küsimuse esitamine on samuti absoluutselt obligatoorne.

Kohtualune ei või edasikaebuses vaielda fakti olemasolu vastu, ta võib vaid vaielda seaduse rakendamise viisi vastu.

See protseduur läbi, asub assisikohus oma otsuse formuleerimisele vastavalt jury deklaratsioonile, mille piires tema ületada ei tohi.

Kohtunikud arutavad asja väljumata istungiruumist, kõneldes oma koha peal madala häälega.

Kuid otsus peab olema obligatoorselt loetud ette esimehe poolt valju häälega kohtualuse ja publikumi juuresolekul. Enne otsuse nimetamist peab esimees tegema viite seadustele, mille alusel on otsus tehtud. Peale otsuse ettelugemist, esimees võib vastavalt olukorrale soovitada kohtualusele säilitada rahu, parandada oma käitumist jne.

Peale selle teadustab ta süüdistatule kassatsioonini tingimused, reeglid ja tähtajad.

Sekretär peab obligatoorselt koostama istungi protokollid, selleks et oleks võimalik kontrollida kõigi seaduse nõuete täitmist. Protokollile kirjutavad alla esimees ja sekretär ning seda ei tohi lasta trükkida.

Nagu juba öeldud võib assisikohutu otsusele kaevata edasi vaid kassatsiooni korras n.n. Cour de cassationile, mis on ühiseks kassatsioonikohtuks kõigile kohtutele kogu riigis.

Hilvesaar

Ex lib. univ. Tur.